

“La cultura pressupostària de l'Estat és predemocràtica”

Les primeres xifres que ha donat el govern espanyol en el projecte de llei de pressupostos de l'estat contempnen una caiguda de la inversió a Catalunya del 25%, del 8% al País Valencià i del 5,7% a les Illes. Quina valoració en feu, tenint en compte que són dades provisionals que encara han de passar pel Congrés espanyol i, per tant, seran objecte de negociació entre els partits polítics?

—Del projecte pressupostari sovint en fem un gra massa. Especialment, tenint en compte la cultura d'incompliments en què estem instal·lats. No deixen de ser supòsits i pressupòsits que no sempre, ni d'entrada, tenen vocació de compliment. A partir del projecte, les esmenes poden acabar essent importants i els incompliments de les execucions, prou manifestos. La tendència del govern espanyol és a collar força perquè després els *lobbys* locals es mobilitzin i posin en solfa els seus portaveus polítics en una negociació amb contrapartides amb les quals alguns salvaran els mobles més que altres. Per tant, a mi m'interessa l'execució final i no pas la inversió pressupostada.

—La desviació entre ambdues magnituds és exagerada en el cas de Catalunya, ho hem vist en tots els pressupostos. Però com analitzeu el projecte presentat?

—El govern espanyol ha presentat un quadre macroeconòmic del 2014 al meu entendre prou acceptable, amb un creixement del 0,7% del PIB. Que puguin créixer les importacions li dona plausibilitat. Per tant, aquí veiem la mà dels qui volen guanyar credibilitat pressupostària davant d'Europa, una credibilitat que a hores d'ara està prou per terra.

—Quin interès té aquest projecte de pressupostos de l'estat per a Catalunya?

Guillem López Casasnovas (Ciutadella, 1955) és catedràtic d'hisenda pública de la UPF, membre del Consell per a la Reactivació Econòmica de Catalunya (CAREC) i del Consell Assessor per a la Sostenibilitat i el Progrés del Sistema Sanitari, i conseller del Banc d'Espanya. Alerta que l'incompliment pressupostari habitual de l'Estat espanyol seria un delictes en països com Alemanya o el Regne Unit.

JORDI PLAY

—El quadre macroeconòmic que fa ci el govern espanyol no ens hauria de condicionar. La liquiditat la dominen ells, i la faran valer com vulguin. Si Catalunya rebés uns diners que es corresponguessin amb l'assignació per finançament autonòmic i se li comunicués de forma anticipada, com per tocaria en el marc de compromisos de la lleialtat institucional, aleshores la Generalitat sabria per avançat de quins diners disposaria i prioritzaria la despesa. I després el Parlament de Catalunya en ratificaria la distribució.

—Voleu dir aleshores que el Parlament de Catalunya faria política de veritat en la gestió de les prestacions als ciutadans.

—Exactament. Ara el conseller Mas-Colell està sense xifra d'inversió de l'estat, perquè aquests 944 milions d'euros no són massa indicatius de res. Per tant, la prioritització que pot fer Catalunya de la despesa és només de percentatges, i és ridícul perdre temps amb això quan els valors absoluts ballen.

—En quina mesura aquest pressupost espanyol condiciona Catalunya?

—Ens condicionaria de debò si del pressupost en sortís una xifra que fos creïble i que el conseller d'Economia l'acceptés com la base que ha de portar a la distribució de prioritats per part de la Generalitat i del Parlament de Catalunya. Però el conseller no coneix la base real de la partida, o per increïble no la considera, i per tant, fer ara càbales sobre el nostre pressupost és poc adequat.

—Fins que no hi hagi el pressupost final aprovat per les Corts espanyoles, la feina que pugui fer la Generalitat en matèria pressupostària és perdre el temps?

—En certa manera, sí. I a més a més, fins i tot quan els pressupostos tinguin categoria de llei, caldria assegurar que allò que es pressuposta en inversió s'acaba executant. L'administració no pot comprometre despesa que no estigui pressupostada, i a Espanya això s'ha fet reiteradament. Tot compromís de despesa que no té crèdit pressupostari és il·legal, i qui l'ha compromès ha incorregut en un delictes de malversació de fons públics. Aquesta és la cultura del pressupost als països anglosaxons!

—Aquest incompliment reiterat d'inversió en determinades partides, la més flagrant de les quals és la de les infraestructures, és il·legal al Regne Unit, per exemple?

—És una il·legalitat en la mesura que el pressupost és una llei. A Espanya, en el millor dels casos és un desideratim entre el dit i el fet, una reserva més preventiva que limitativa. Es compromet despesa d'una partida que finalment no es pot pagar, i a la realitat s'equilibra la tresoreria jugant de manera diferent amb d'altres partides pressupostàries. Just al contrari d'allò que hauria de ser. De fet, el pressupost és el gran èxit de la democràcia en majúscules, és l'èxit dels qui manen al segle XVII, que no són els reis sinó les ciutats estat, les senyories, els comtats. Tots ells aporten diners al rei perquè els defensi de les agressions exteriors o perquè serveixi al papa en les seves croades. Per aquest motiu el pressupost és un instrument legal de primera divisió d'una democràcia.

És la gent que paga qui exigeix saber en què es gastaran els diners que ells paguen. La democràcia exigeix posar per escrit els comptes, dur-los a les corts i que els administradors donin la cara.

—A l'estat els pressupostos també són una llei, però s'incompleix i no passa res. No hi ha mecanismes de control en aquest sentit?

—En un país amb prou cultura democràtica, amb la llei ja n'hi ha prou: s'executa allò que s'ha pressupostat, i, si no fos així, s'estaria incomplint una llei. A Espanya, en el millor dels casos, el pressupost és un desideratim del que l'executiu pensa que seran les necessitats de l'any vinent, quan encara no han liquidat les de l'anterior. Després de la presentació del projecte per part de l'executiu hi ha un debat parlamentari amb esmenes, que acaba amb una execució que es produeix al cap de divuit mesos, quan ja ningú no hi posa atenció. S'incompleix una llei, però aquesta il·legalitat acaba prou tapada pel pas del temps.

—Per tant, quina validesa tenen les xifres que es donen ara?

—Bàsicament orientativa. Amb les esmenes es veuran alguns canvis puntuals per satisfer els partits de l'oposició, tot i que el PP tingui majoria absoluta i no li calgui negociar per tirar endavant els comptes del 2014.

—Per satisfer els partits de l'oposició... És a dir, que comença el mercadeig de favors al Congrés espanyol?

—Exacte, és el joc de cada any, agreujat ara pels condicionaments polítics secessionistes. Per exemple, si el PSOE li retira una proposició no de llei al PP, a canvi, el PP li incrementarà una partida social perquè els socialistes se'n puguin vantar davant dels seus electors. CiU també retirarà algunes de les seves esmenes a canvi que s'inclougui el finançament d'una carretera catalana. Això és normal en una democràcia. Però l'experiència que tenim és que se n'abusa, i de la llei a l'execució hi ha un increment de despesa sempre, que va a parar a dèficit. I com s'equilibra la tresoreria a l'estat? Doncs gastant més del previst en una partida i menys en una altra. Per tant, tot plegat es converteix en un cercle viciós d'incompliments.

Guillem López Casasnovas remarca que un gran problema de l'Estat espanyol en matèria econòmica és que incompleix reiteradament la llei de pressupostos, ja que no executa totes les inversions aprovades per les Corts espanyoles per a cada exercici.

“No val la pena que els territoris gesticulin sobre les xifres del projecte de pressupostos”

JORDI PUJOL

—**Però això és un frau de llei.**

—És en aquest sentit que dic que no té gens d'interès saber ara si la recerca representarà un 3,2% del total del pressupost o un 3,6%, si no sabem quina és la base ni si es modificarà la partida de recerca per una qüestió d'equilibri de tresoreria.

—**El gran valor del pressupost com a instrument democràtic de control de l'executiu no té consistència, a l'Estat espanyol?**

—Els pressupostos són l'eina que tenen els ciutadans per a frenar la discrecionalitat i la falta de transparència d'un govern. Però la cultura pressupostària de l'Estat espanyol és predemocràtica i, atès que els pressupostos espanyols són un desori, no val la pena que ara cada territori hagi de gesticular sobre les seves xifres. Al meu entendre, valdria més que tots plegats esmercèssim aquests esforços per refundar els valors que ha de tenir un pressupost en el marc de la democràcia pura.

—**Quina afectació real té el fet que Catalunya estigui funcionant sense pressupost ni de 2013 ni de 2014?**

—Ja hem funcionat sense pressupost i no ha passat absolutament res. Si Catalunya fa el pressupost de 2014 sobre la base de la informació del registre històric d'incompliments de l'estat, el pressupost serà igual de desastre que el de l'estat, perquè no hi haurà cap garantia que les xifres reals s'ajustin a les que el Parlament aprovi. I no s'ajustaran perquè replicaran una dinàmica d'incompliments del mateix estat. Si la Generalitat pressuposta una carretera amb conveni amb l'estat, l'incompliment d'una administració afecta l'altra i finalment no es podrà executar.

—**Quina és la solució per al moment actual, esperar més?**

—Si tinguéssim un estat propi ens hauriem de plantejar el pressupost com se'l plantegen a Alemanya o al Regne Unit, i autoexigir-nos compliment pressupostari per a ser una democràcia plena. Qui incompleix la llei va a la presó, i si un polític compromet despesa que no estava autoritzada a fer, és responsable de malversació de fons. Aquí, més enllà del que faci la Intervenció, el Tribunal de Comptes, si diu alguna cosa, ho fa cinc anys des-

prés i amb molt poca transcendència. No hi ha ningú que hagi hagut d'anar a la presó per responsabilitat en dèficits en què hagi incorregut l'administració. Fora de l'ortodòxia pressupostària, estem en caiguda lliure.

—**La llei general pressupostària espanyola diu que no es pot utilitzar deute per a finançar despesa corrent, sinó per a inversió. També s'incompleix aquest precepte?**

—S'està emetent deute per a cobrir partides de despesa corrent, i d'aquesta manera es destrueix el concepte de solidaritat intergeneracional. És a dir, si ara l'administració fa una carretera que utilitzaran també generacions posteriors, no és just que paguin el cost d'aquesta infraestructura només els ciutadans d'avui i els d'aquí a quinze o vint anys la gaudeixin sense assumir-ne part del cost. A hores d'ara, l'estat gasta bona part dels pressupostos tot en consum públic, però no inverteix a fons en educació i recerca. La conseqüència d'aquesta elecció és que aquest estat no posa bases sòlides per a les generacions futures.

Gemma Aguilera